

מתחת לעור

מחזה המבוסס על סיפור אמיתי

מאת

יונתן קלדרון

[Israeli **אתר**
Dramatists **מחזאי**
Website **ישראל**]

משגב דב, ד.ג. עמק שורק 76867

Yonatan.cal@gmail.com

050-9340099

[/http://dramaisrael.org/playwright/yonatancalderon](http://dramaisrael.org/playwright/yonatancalderon)

תודה לרקפת בנימין ואלעד אהרון על עזרתם בדרמטורגיה

© כל הזכויות שמורות למחבר. אין להתחיל תהליך חזרות מבלי לקבל אישור מהמחבר.

דמויות

שחקנית א':	שרלוטה ברוד	ניצולת שואה יהודיה, חיה בתל אביב (66)
שחקנית ב':	קירסטן (Kirsten) איברהארט לוטה רוזנר	קצינה נאצית, מפקדת במחנה עבודה (30)
שחקנית ג':	אידה ברמן	עיתונאית גרמניה צעירה (20) שרלוטה הצעירה, רקדנית בלט, אסירה במחנה עבודה (20)
		אסירה במחנה עבודה (22)

תמונה ראשונה

[המחזה מתרחש בסלון דירתה של שרלוטה בתל אביב, בפברואר 1991, בזמן מלחמת המפרץ. אותה התפאורה משמשת גם לרפליקות ממחנה העבודה וגם לרפליקות ממחנה הריכוז, כאילו השואה נמצאת בתוך ביתה של שרלוטה. הבזקים אלו, המשוחקים על ידי אותן השחקניות, הן בתחילה היזכרויות של שרלוטה, ובהמשך סיפורים אותם שרלוטה מספרת לקירסטן. שרלוטה יושבת בסלון וקוראת ספר. ניכר בה שהיתה יפה מאוד בצעירותה. אידה, לבושה במדי אסירה וטלאי צהוב, נוכחת כל העת בדירה, כמעין דיבוק בתוך ראשה של שרלוטה.]

אידה: [לקהל] פברואר, 1991, ערב יום שישי, מלחמת המפרץ. העיר תל אביב, רח' שלומציון המלכה 6, קומה שניה. כאן גרה כבר 43 שנה שרלוטה רוזנר, מוקפת ברוחות הרפאים שלה.

[קירסטן דופקת בדלת, היא לובשת מעיל עור ובידה קופסת קרטון של מסכת גז. התנהגותה בשלב זה מעט אלימה, בוטה וחסרת חמלה. שרלוטה, נתמכת במקל הליכה, נחפזת לאיטה לפתוח את הדלת.]

קירסטן: [מתדפקת על הדלת] פראו רוזנר? פראו רוזנר? פראו שרלוטה רוזנר?

שרלוטה: מי זה? מי זה בדלת?

קירסטן: קירסטן איברהארט, מברלין. דיברתי איתך בטלפון. [שרלוטה פותחת פתח צר בדלת]

שרלוטה: מה את עושה כאן? אמרתי לך שיש לך טעות, למה באת עד לכאן?

- קירסטן:** באתי לסקר את המלחמה. חשבתי אולי נוכל לקיים את הראיון שלא הספקנו...
- שרלוטה:** אולי תניחי לי כבר!
- קירסטן:** פראו רוזנר, יש לי משהו בשבילך.
- שרלוטה:** אני לא רוצה ממך כלום.
- קירסטן:** אבל זה משהו שלא באת לקחת.
- שרלוטה:** אני לא צריכה מסכה. שהעיראקים יפחדו ממני.
- קירסטן:** [מנפנפת עם תעודה] זאת תעודת הצטיינות שלך מהבלט הלאומי בפראג.
- שרלוטה:** אמרתי לך, זו טעות. [מנסה לסגור את הדלת]
- קירסטן:** את לא שרלוטה רוזנר שנולדה ב-1924 בפראג, בקרלובה שטרסה מספר 5? שבמאי 1943 עברת לגטו? ומשם למחנה עבודה בנוינגאמ?ה?
- שרלוטה:** תקראי טוב, כתוב על הדלת שרלוטה ברוד. [טורקת את הדלת]
- [אזעקה עולה ויורדת]
- קירסטן:** [ממשיכה לדפוק] פראו רוזנר! פראו רוזנר! גברת ברוד! תפתחי לי בבקשה.
- [לוטה מכניסה את קירסטן אליה הביתה]
- שרלוטה:** נו טוב, תיכנסי. עד צפירת ההרגעה.
- קירסטן:** [נכנסת ונעמדת קרוב לדלת, חובשת מסכת אב"כ] החדר הזה אטום?
- שרלוטה:** [מגחכת] אני לא מבינה כלום, תורידי את הדבר המצחיק הזה.
- קירסטן:** יש לי הוראות מהמערכת לחבוש מסכה כשיש אזעקה.
- שרלוטה:** אתם טובים בלמלא הוראות.
- קירסטן:** אומרים שלסדאם יש גז עצבים.
- שרלוטה:** טוב, הוא למד מהטובים ביותר.
- [קירסטן צוחקת בתוך המסכה, לוטה נותרת בפנים חתומות. קירסטן מתרצה מורידה את המסכה וממשיכה לאחוז בה בחוזקה]
- שרלוטה:** [לוקחת ממנה את הדיפלומה ומתבוננת בה בתדהמה] מאיפה השגת את הדבר העתיק הזה?

- קירסטן:** נתקלתי בה במהלך תחקיר לכתבה שעשיתי על הפרימה בלרינה שרלוטה רוזנר. 5 במאי 1942, ערב הפינוי של היהודים לגטו טרזין. בגלל זה לא הספקת לקבל אותה.
- שרלוטה:** ולמה את כל כך בטוחה שאני הרקדנית המצטיינת הזאת? בטח איחרת את המועד ושרלוטה רוזנר שלך הפכה לענן של עשן.
- קירסטן:** פראו רוזנר, אני מחפשת אותך כבר שנה. איתרתי שש-עשרה אסירות צ'כיות בשם שרלוטה שהועברו בטרנספורט במאי 1943 למחנה העבודה בנאָנְגְאָמָה. אחת נספתה במחנה וחמש עשרה הנותרות הועברו לברגן-בלזן, מתוכן רק שש שרדו. אחת היגרה לארה"ב - דיברתי איתה, היא נולדה ב-Nikolsburg, לא בפראג. שתיים אחרות חזרו לצ'כיה - בדקתי, הגיל לא היה מתאים. שלוש הגיעו לישראל - מתוכן שתיים נפטרו. ביררתי, הן לא למדו מחול באקדמיה. רק את נשארתי, אז את חייבת להיות את.
- שרלוטה:** ומה כל כך מיוחד בי שאת רודפת אחרי כבר שנה? באת לפה להשלים את מה שסבא וסבתא שלך לא הספיקו?
- קירסטן:** מאיפה את יודעת מה סבא וסבתא שלי עשו במלחמה? אולי הם הצילו יהודים? אולי הם החביאו אותם באיזה חדר סודי מתחת לשטיח?
- שרלוטה:** אני באמת לא יודעת מה סבא וסבתא שלך מחביאים מתחת לשטיח...
- קירסטן:** אולי לא הייתי צריכה לבוא הנה. אני מצטערת.

[נשמע סאונד של פיצוץ, פגיעה של טיל לא רחוק]

תמונה שנייה

[פלשבק. קירסטן היא עכשיו שרלוטה הצעירה - לוטה. אידה מושכת את לוטה למטה כמגוננת עליה. אידה מנסה להתמודד עם המצב בעזרת הומור, וכך לשמור על שפיותה ולעודד את לוטה. הן עובדות במפעל המייצר מגפי עור לצבא הרייך הממוקם בסמיכות למחנה העבודה.]

אידה: [לקירסטן-לוטה] בסוף הבריטים עוד יהרגו אותנו עם ההפצצות האלה.

לוטי: [בייאוש] זה כבר לא משנה מי.

אידה: מדאם דה בוטון כמעט הרגה אותי פעם. היא תפסה אותי אוכלת קוביית שוקולד לפני הופעה. כל החודש היא הכריחה אותי לאכול רק סלק - חטפתי הרעלת סלק. יכולתי למות.

אידיה: [לקהל] נוינגאָמָה, אוגוסט, 1944. מחנה עבודה לנשים. מפעל לעיבוד עורות עבור הרייך. במפעל הזה עובדות בשנה האחרונה האסירה A26634 - שרלוטה רוזנר, והאסירה 26637A. אידיה ברמן.

[ממשיכות לעבוד. לוטה נכנסת להתקף של חרדה]

קירסטן: אידיה, אני לא יכולה להמשיך...

אידיה: לוטי, תהיי חזקה!

קירסטן: אני לא יכולה להמשיך...

אידיה: תקשיבי לי! אנחנו כאן בגלל שאנחנו מועילות לרייך! כשלא תהיי מועילה יותר, היימח שמם ישלחו אותך ל"מרפאה". ואנחנו יודעות איזה מן תרופה מציעים לנו שם...

[ממשיכות לעבוד. לוטה על סף אפיסת כוחות]

לוטי: אני לא יכולה יותר...

אידיה: [מוציאה מכיסה פיסת לחם] קחי!

[קירסטן נדהמת אך מכרסמת את הלחם]

אידיה: עכשיו תזדקפי, תנשמי עמוק ותחזרי לעבוד...

לוטי: אני נשבעת שאני אחזיר לך.

[בובי נכנסת]

בובי: תניחו הכול! עמדו בשורה!

אידיה: זה הסוף שלנו.
[לקהל] בובי. כלומר, ככה אנחנו קוראות לה. בובי זה נער בגרמנית. אומרים שמדי פעם היא מכניסה אליה אסירה ל"פגישה לילית". למחרת האסירה הזאת מופיעה בשמלה מתוקנת או עם גופיית פלנל חדשה, כולה רחוצה ונקייה. רק מלחשוב על זה אני חוטפת בחילה.

בובי: אמרתי לעמוד בשורה! [נעמדות דום מול בובי]
מפקד המחנה צריך חמש מתנדבות לעבודה. מי מכן שרוצה להאכיל חזירים, שתצעד צעד קדימה!

[לוטי צועדת צעד אחד קדימה]

בובי: [ללוטה, בוחנת אותה מכף רגל ועד ראש] את? מה איתך? יש לך ניסיון עם חזירים?

לוטי: כן... גדלתי בחווה. הייתי מאכילה את החזירים כל בוקר...

- בובי:** [צוחקת] יהודיה שקרנית! יהודים לא מגדלים חזירים.
- לוטי:** אני נשבעת!
- בובי:** את מתווכחת איתי? [בועטת בה] אמרתי לא! [קירסטן-שרלוטה מתקפלת מעוצמת הבעיטה אך חייבת להמשיך לעמוד דום]
Fünf - בואו אתן איתי. השאר חיזרו לעבוד! [יוצאת]
- [הבנות חוזרות לעבוד]
- אידה:** אמרתי לך שלא מתנדבים כאן!
- לוטי:** במקום שיש אוכל לחזירים, יש גם אוכל לבני אדם!
- [נשמעים קולות ירי של תת-מקלע וזעקות אימים שנחלשות וגוועות. קופאות ומסתכלות אחת על השנייה]
- לוטי:** היא הרגה אותן! אידה, אני התעקשתי ללכת אל מותי והמפלצת הזו...
[מצביעה לכיוון אליו יצאה לוטה-בובי] היא הצילה את החיים שלי!
- אידה:** זה היה קרוב!

תמונה שלישית

[סלון ביתה של לוטה]

- קירסטן:** [מסתכלת מהחלון] זה נפל ממש קרוב!
את לא מפחדת להיות כאן לבד?
- שרלוטה:** את רוצה להיות הבייביסיטר שלי? אני לא משלמת טוב.
- קירסטן:** תל אביב חצי ריקה. אתמול בקושי מצאנו שני אנשים לראיין על המלחמה.
- שרלוטה:** זה הבית שלי. לאן אני יכולה ללכת?
אבל מה את עושה פה עכשיו? אמא שלך לא דואגת לך?
- קירסטן:** כשאנחנו רחוקות אנחנו מסתדרות הכי טוב.
- שרלוטה:** כל כך משעמם בגרמניה שבאת לחפש מלחמות של אחרים?
לפחות נותנים לך תוספת סיכון, אני מקווה?
- קירסטן:** על המלחמה?
- שרלוטה:** על זה שהעזת להיכנס אליו הביתה.
- קירסטן:** [צוחקת] ליאורה הזהירה אותי שאת לא אוהבת אורחים.

- שרלוטה:** את דיברת עם הבת שלי?!
- קירסטן:** את לא הסכמת לדבר איתי, אבל היא כן.
- שרלוטה:** לא היתה לך שום זכות!
- קירסטן:** היא בכלל לא ידעה שרקדת. את היית הרקדנית הכי טובה בכל צ'כיה! למה לא חזרת לרקוד אחרי המלחמה?
- שרלוטה:** זה היה בחיים אחרים.
[פושטת את הידיים ומראה לה את היד שעליה היה אמור להיות מקועקע המספר]
את רואה את המספר הזה?
- קירסטן:** אני לא רואה כלום...
- שרלוטה:** בדיוק. אני הורדתי אותו. אני הורדתי את המזכרת הנאצית הזאת מתחת לעור שלי.
- [שרלוטה פונה מקירסטן על מנת להרגע. קירסטן מסתובבת בדירה, מתרשמת. קירסטן ניגשת לקופסא שמונחת על השידה בחדר ומושיטה לעברה את היד.]
- שרלוטה:** עזבי את זה! אני לא אוהבת חטטנים - החוצה!
- קירסטן:** אמרת שאני יכולה להישאר עד צפירת ההרגעה.
- שרלוטה:** אני שמחה שאת מתנדבת להישאר איתי, אבל אני מסתדרת טוב מאוד גם לבד.
- קירסטן:** כן, ממה ששמעתי עלייך, את תמיד מסתדרת.
- שרלוטה:** [צועקת] תראי כריסטינה,
- קירסטן:** קירסטן.
- שרלוטה:** איך שלא קוראים לך. תגידי לי את האמת – למה באת לכאן?!
- קירסטן:** השם אילזה קולמן זכור לך.

תמונה רביעית

[פלשבק לבלוק של שרלוטה ואידה במפעל]

אידה: בלוק 4.28 אסירות.

בובי: היום אין אוכל! [יוצאת]

- אידיה:** [צוחקת] אני בכלל לא רעבה.
- לוטי:** כן, מה שאכלתי בבוקר הספיק לי.
- [מתארגנות לשינה]
- לוטי:** אתמול בלילה חלמתי שאני לפני הגנרלית ומאדם דה-בוטו מכניסה את הברכיים הנפוחות שלי לחבית של מי קרח.
- אידיה:** [מחקה את מדאם דה בוטון ולוטי מצטרפת אליה] "רקדנית שקמה בבוקר ולא מרגישה כאב היא רקדנית מתה".
- לוטי:** אני מתגעגעת לכאב הזה עכשיו.
- [אידיה ניגשת ללוטי]
- אידיה:** "פעם אחת היתה נערה כפרית יפהפייה בשם ג'יזל. הדבר שהיא הכי אהבה בעולם היה לרקוד. אבל אמא שלה אסרה עליה כי היה לב חלש ויותר מדי מאמץ יכול להרוג אותה".
- [אידיה מגישה לה מתנה עטופה באלתור בנייר גס. לוטי פותחת את העטיפה. בתוכה היא מוצאת נעלי בלט עשויות בגסות מחתיכות עור]
- לוטי:** מה זה, אידיה?
- אידיה:** אני כבר חודשיים גונבת חתיכות עור. זה הדגם הכי מוצלח שלי...
- לוטי:** משוגעת אחת, אם בובי הייתה תופסת אותך היא הייתה...
- אידיה:** הן קצת גסות יותר ממה שאת רגילה, אבל –
- לוטי:** הן מדהימות! תודה אידיה! [קירסטן נועלת אותן]
- אידיה:** את עוד זוכרת את הסולו שלך, ג'יזל?
- רציתי לגנוב לך אותו בעצמי אבל ה-יימח שמם [יריקה] הקדימו אותי.
- [לוטי נעמדת ומתחילה לרקוד. תחילה לאט ולאחר מכן במהירות הולכת וגוברת]
- אידיה:** לוטי... לאט...
- [בשיא הריקוד לוטי מסתחררת ונופלת באפיסת כוחות. אידיה קמה לסייע לה אך בובי מקדימה אותה והיא נסוגה]
- בובי:** מה זה? את חולה! צריך לשלוח אותך למרפאה!
- לוטי:** [בשארית כוחותיה] לא, לא. בבקשה לא למרפאה. אני אבריא... [מתעלפת]
- [העלילה עוברת למרפאה של דוקטור שמידט, שמשוחק בשובבות ובמבטא גרמני כבד על ידי אידיה. אידיה לובשת חלוק של רופא מחזיקה בידיה מכשיר עינויים. דוקטור שמידט מתכוון לענות את לוטה

לצורך ההנאה הסדיסטית שלו. בדיוק לפני שהוא מספיק לפגוע בלוטה בובי נכנסת לחדר ומפסיקה אותו]

- בובי:** [כבובי, אל אידה, המשחקת רופא נאצי] דוקטור שמידט!
- אידה:** קומנדנט קולמן!
- בובי:** דוקטור שמידט, אני צריכה את עזרתך. האסירה הזאת לא מרגישה טוב. אני צריכה שתטפל בה.
- אידה:** לטפל בה?
- בובי:** לטפל בה!
- אידה:** לטפל בה! [בשובבות] אילזה... מה זאת את מבקשת אותי? [חוזר לשרלוטה הכבולה וממשיך בעיניו]
- בובי:** דוקטור שמידט!
- אידה:** יה?
- בובי:** כנראה שנפלה ביננו איזושהי אי הבנה. אני צריכה שתציל את האסירה הזו. כלומר תרפא אותה.
- אידה:** מה זאת, אילזה? האם נדמה לי שיש לך יחס מיוחד אל היהודיה המטונפת הזאת? האם היא יקרה לך?
- בובי:** היא לא יקרה לי, דוקטור שמידט. היא יקרה לרייך. היא עובדת טובה. וחבל...
- אידה:** יש לנו כוח אדם חלופי. אין כל צורך לבזבז תרופות יקרות על [בגועל] אסירה יהודייה.
- בובי:** דוקטור שמידט, אני מזהירה אותך! אם האסירה הזאת תמות יהיה לך עסק איתי! רפא אותה! רפא אותה! [אוספת את עצמה] עשה שתבריא אחרת אהפוך את חייך לגיהנום כזה שתצטער שלא נולדת יהודי!

תמונה חמישית

[חדרה של בובי במחנה העבודה. לוטה מפוחדת ומבולבלת מכדי להגיב]

בובי: [מחייכת] את נפלת שם קודם. קחי. זה יתן לך כוח.

[בובי מציעה ללוטה תפוח אדום וגדול. בובי נעמדת וחוקרת אותה].

איך קוראים לך?

- לוטי:** A26634.
- בובי:** כן... כמובן. טוב מאוד. [נבוכה].
את צריכה להתחזק, כדי תוכלי להמשיך לעבוד.
[פאזה] אני אילזה.
איך קוראים לך?
- לוטי:** A26... שרלוטה. קוראים לי שרלוטה.
- בובי:** שרלוטה! נעים מאוד, שרלוטה! [שתיקה]
[בובי מתקרבת אל שרלוטה ומלטפת אותה]
[ברכות] כבר הרבה זמן רציתי לדבר איתך אבל לא ידעתי איך.
[לוטה מתכווצת למגעה של בובי. בתגובה בובי מקשיחה].
- בובי:** אני מבינה שהחברה שלך תפרה לך את הנעליים האלה במפעל.
- לוטי:** בבקשה אל תעשי לה כלום – היא עשתה את זה משאריות של...
- בובי:** מאיפה את שרלוטה?
- לוטי:** מפראג.
- בובי:** פראג! שמעתי שהיא עיר יפהפיה. היא יפה כמוך?
- לוטי:** [מחייכת] כן, פראג עיר יפה. כמוני.
- בובי:** את שונה מהאחרות. ההליכה שלך זקופה וגאה. את כמו יהלום שמנצנץ בתוך הרפש! אתמול כשרקדת פחדתי שאחד המפקדים יצוץ פתאום ואצטרך להכות אותך, אבל לא יכולתי להוריד ממך את העיניים.
- לוטי:** אפשר עוד תפוח?
- בובי:** [צוחקת] אל תדאגי בקשר לרעב. אני אדאג לך לאוכל. הלילה את יכולה לישון כאן, עם שמירה חמה ומיטה רכה. מחר כבר תחזרי לחברות שלך.
[לוטה נעתרת לבובי ומקיימת איתה יחסין מין]

תמונה שישית

[למחרת. מפעל עיבוד העורות. לוטה חמקה מחדרה אל בובי וחזרה לעמדתה בטרם הגיעו לשם שאר האסירות. אידה נכנסת ורצה לזרועותיה של לוטה. בובי משגיחה מהצד]

אידה: לוטי שלי, הנה את! פחדתי שהרגו אותך!

[מתחילות לעבוד. לוטה מוציאה את התפוח המוחבא בבגדיה ומגישה אותו לאידה]

אידיה: אני לא מאמינה! מאיפה השגת את זה?

לוטי: ...מצאתי אותו!

אידיה: היה לנו מזל הפעם! זה יום חג!

[אידיה נוגסת בתפוח ומושיטה ללוטה כדי שתאכל גם היא]

לוטי: לא... תאכלי אותו את. אני לא רעבה.

אידיה: את... לא רעבה?

לוטי: לא...

אידיה: לוטה, מאיפה השגת את התפוח הזה? ממי קיבלת אותו? מאחד העובדים הפולנים?

לוטי: לא.

אידיה: מהקאפו הרומניה?

לוטי: לא.

אידיה: מאחת מהן?!

[קירסטן-לוטה משפילה מבט]

לוטה שלי! מה עשית כדי לזכות בתפוח הזה?

לוטי: היא פשוט נתנה לי אותו.

אידיה: אני לא יכולה לאכול את זה. [מחזירה לה את התפוח בגועל] זה תפוח מורעל!

לוטי: אידה, היא רק נתנה לי משהו לאכול ולשתות, ומיטה לישון לילה בה.

אידיה: המפלצת הזאת! היא הכריחה אותך...?

לוטי: כלום לא קרה. היא תעזור לנו!

אידיה: לוטי שלי, תמימה שכמותך! שום דבר לא בא בחינם, ואת? מה יש לך לתת בתמורה? רק את עצמך.

לוטי: זה לא ככה! אני... [מנמיכה את קולה] אני רק מנצלת את ההזדמנות.

- אידיה:** את צריכה להיזהר ממנה! היא נחש, היא תנצל אותך וכשתפני לה את הגב היא תנעץ בך את הסכין.
- לוטי:** אידיה, אני יודעת מה אני עושה, תסמכי עליי. איתה יש לנו סוף סוף סיכוי לצאת מפה בחיים.
- אידיה:** אז הנאצית הרחומה מצילה יהודייה אחת...
- לוטי:** שתיים!
- אידיה:** ואת כל שאר המחנה היא רוצחת?
- לוטי:** את יודעת שהמכות שלה עדיפות על פני המכות של האחרות. אילזה לא כזאת, היא שונה.
- אידיה:** אילזה!? את קוראת לה אילזה!? כאילו היא בנאדם כמוני וכמוך! אילזה!

תמונה שביעית

[שוב בדירתה של לוטה]

- שרלוטה:** אני לא מכירה שום אילזה קולמן.
- קירסטן:** אולי את מכירה אותה בשם אחר. במחנה האסירות קראו לה בובי. תספורת נערית, שביל בצד. לא גבוהה מדי והיה לה...
- שרלוטה:** אני לא מכירה.
- קירסטן:** מוזר שאת לא מכירה אותה. השם שלך הופיע בפרוטוקול של המשפט שלה.
- שרלוטה:** [מפילה את כוס המים. מנסה להתכופף לנקות.]
- קירסטן:** בואי, אני אעזור לך.
- שרלוטה:** אין צורך.
- קירסטן:** נו, אם אני כבר כאן תני לי לפחות לעזור.

[קירסטן יוצאת למטבח]

- אידיה:** לקח לנו זמן להפסיק לפחד כשבובי נכנסת אלינו לצריף בערבים. היא חולפת על פנינו, ניגשת לדרגש בו שוכבת לוטה ומתיישבת בגבה אלינו. אח"כ אנחנו שומעים את הצחקוקים. וכל הגוף מצטמרר, כמו חריטות

על זכוכית. לפעמים לוטה יוצאת אחריה בחושך על קצות האצבעות.
אני הייתי מעדיפה למות.

[אידיה מתרחקת חזרה. קירסטן חוזרת עם סמרטוט לנגב את המים שנשפכו]

- קירסטן:** את כמו גרטרוד, את יודעת?
- שרלוטה:** מי זאת גרטרוד?
- קירסטן:** אמא שלי. גם היא לא אוהבת לדבר.
- שרלוטה:** לא על כל דבר צריך לדבר.
- קירסטן:** על כל שאלה ששאלתי נתקלתי בחומה של שתיקה. היא לא רצתה שאסע לישראל. זה מסוכן, היא אמרה. אבל אני חושבת שהמלחמה ההיא מטרידה אותה יותר מהמלחמה הזאת.
- שרלוטה:** ...
- קירסטן:** גרנו בברלין המזרחית, כל בוקר בדרך לבית הספר, הייתי עוברת ליד תחנת הרכבת התחתית. השערים היו נעולים. חיילים עמדו בפתח ושמרו שאף אחד לא ייכנס – תחנות רפאים. הרכבת הייתה חולפת שם בלי לעצור. לפעמים הייתי מדמיינת מה האדמה מחביאה מתחת לרגליים שלי. או איך אני מתגנבת לרציף ועולה על אחת הרכבות.
- שרלוטה:** אני לא נוסעת ברכבות. הבת שלי ליאורה גרה בחיפה. זה רק שעה ברכבת, אבל אני לא יכולה.
- קירסטן:** למה שלא תעברי לגור קרוב אליה?
- שרלוטה:** תסתכלי עליי, אני בן אדם שנעים להיות בקרבתו?! אפילו תה לא הצעתי לך. איך את שותה? [יוצאת למטבח].

תמונה שמינית

- בובי:** [בובי חוזרת לחדר עם כוס תה ומגישה אותה ללוטה] תה עם וויסקי! גנבתי את זה ממועדון הקצינים. הגיע ארגז שלם. מחרתיים יש מסיבה.
- לוטי:** כולן מתרחקות ממני.
- בובי:** הן מקנאות בך.
- לוטי:** למה דווקא אני?

בובי: אני לא יודעת בדיוק, אולי כי את גורמת לי להרגיש שגם אני קצת יפה.

[בובי נוגעת בידה של לוטה ולוטה נאנקת בכאב]

בובי: מה קרה?

[בובי מקפלת את שרוול החולצה של לוטה וחושפת חתך בוער שנגרם ממכת שוט]

לוטי: מפקד המחנה.

[בובי לוקחת צמר גפן, יוד, ותחבושת וחובשת את ידה של לוטה.]